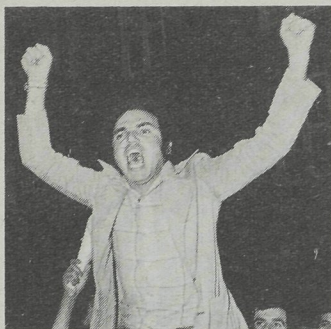

de vele negatieve gevolgen van de emigratie voor de landen van herkomst niet volledig ten gunste zal kunnen keren. *'De verhouding tussen de effecten van de migratie voor de landen van emigratie en immigratie is dermate structureel bepaald in het nadeel van de emigratielanden - en meer in het bijzonder in het nadeel van de lagere sociaal-economische groepen -, dat het verstandig lijkt om vooralsnog beleidsmaatregelen een in de eerste plaats pragmatisch en kleinschalig karakter te geven.'* In het laatste regeringsstuk kondigde minister Boersma aan:

'De Regering streeft ernaar om omstreeks de jaarwisseling een concreet beleidsplan (...) gereed te hebben om de koppeling tussen arbeidsmigratie en ontwikkelings-samenwerking om te zetten in concrete plannen. Realisering hiervan is evenwel voor een groot deel afhankelijk van het verloop van het overleg met de regeringen van de landen van herkomst.' (die op korte termijn belang hebben bij het over de grens sturen van nog meer trekarbeiders, red. VU-magazine).

In gevallen van Nederlandse overheidssteun aan de overplaatsing van bepaalde industriële activiteiten naar ontwikkelingslanden zal rekening worden gehouden met de belangen van alle directbetrokkenen.

Centraal staan daarbij die van de ontwikkelingslanden, die voor hun sociaal-economische ontwikkeling behoefte hebben aan een evenwichtig industrialisatiebeleid. Daarnaast zullen ook de eventueel daarbij

betrokken Nederlandse bedrijven een redelijke winst moeten kunnen maken.

Wat betreft het voorkomen van lage lonen in de betrokken landen waar de Nederlandse bedrijven van zouden profiteren kan worden opgemerkt, dat de Regering de hoogste prioriteit toekent aan het scheppen van werkgelegenheid in die landen en het op gang brengen of versnellen van de ontwikkeling aldaar. Een aanvankelijk laag loonpeil zal voor buitenlandse bedrijven een stimulans zijn om hierbij betrokken te zijn. Vanzelfsprekend zal worden toegezien op een faire verdeling van voor- en nadelen van herstructurering van alle betrokkenen. Uitdrukkingen als 'kolonialisme', 'profiteren' en 'uitbuiting' in dit verband wijst de Regering met nadruk van de hand.'

Dit tot kamerleden, die weinig heil verwachtten van westerse investeringen in ontwikkelingslanden.

In een verdere toekomst zullen ontwikkelingseconomen kunnen nagaan of en in hoeverre deze uitdrukkingen inderdaad misplaatst waren. Als het tenminste gelukt om inderdaad westerse industrieën te bewegen fabrieken te stichten in de gebieden

waar thans de trekarbeiders vandaan komen. Want dat is nog zeer de vraag. Van een wereldarbeidverdeling is tot nu toe nog geen sprake. Prof. Albada was in z'n Wendingartikel in 1971 daarover al heel somber:

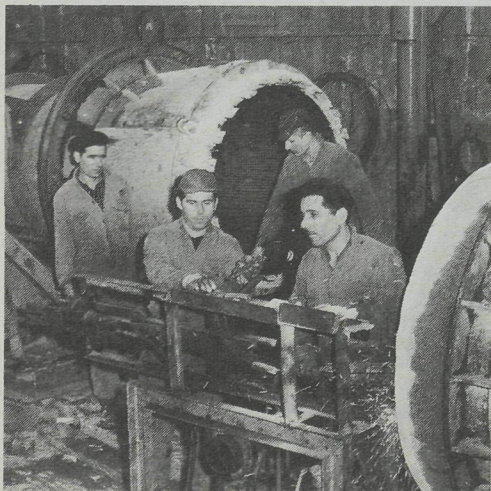
Utopisch?

'Terwijl de Westeuropese landen elk voor zich welvaartsstaten zijn geworden, waarbinnen door een actief sociaal-economisch beleid, de economische krachten steeds verder gedwongen werden in de dienende positie waar zij thuis horen, is er geen welvaartsbeleid voor de grotere regio waarbinnen de arbeid thans circuleert.

Het ontbreken van supra-nationale structuren, in staat om een boven-nationaal ontwikkelingsbeleid te voeren, leidt ertoe, dat zich een grotere regio ontwikkelt tot een socio-economische eenheid, waarbinnen geen werkelijk beleid wordt gevoerd. In deze regio is het beleid, dat ten aanzien van de arbeid wordt gevoerd, vrijwel geheel beperkt tot bilaterale overeenkomsten tussen de individuele landen.

De internationale organen die er zijn, beperken zich tot studies of komen zoals de

Zelfs uit Azië worden al trekarbeiders gehaald. Aankomst in 1971 op Schiphol van een 175 Indonesiërs, die bij de Holland-Amerika lijn gingen werken

meest aangewezen organisatie, de Internationale Arbeids Organisatie, zelfs daar niet aan toe.

Er zou behoefte zijn aan een vorm van bovennationale 'manpower planning', waarin de migratiestromen, als tijdelijke oplossing van de problemen der arme landen een zinnige plaats zouden hebben. Binnen het kader van zo'n globale planning zou ieder land de eigen arbeidsplanning moeten opstellen. Het is echter maar al te duidelijk, dat ik mij hiermede begeef op een pad, dat ons in utopische gewesten doet belanden. Een zoveelste voorbeeld, zou men kunnen stellen, waaruit blijkt, dat soms alleen de utopisten realisten zijn.'